

A SÉRELEMDÍJ A KÚRIA GYAKORLATÁBAN

BEVEZETÉS

Nizsalovszky Endre neve a magánjoggal foglalkozók számára² széles körben ismert, nemcsak a jogirodalmi művei miatt, hanem a bírósági határozatokat összefoglaló döntvénytárak szerzőjeként, amelyekben a nem vagyoni kártérítésről is olvashatunk. A Kúria közelmúltban hozott egyik jogegységi határozatában is idéznek tőle,³ ami igazolja ezt a megállapításomat.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) a személyi ségi jogok megsértésének közvetlen szankciójaként nem a nem vagyoni kártérítést, hanem a nem vagyoni sérelem miatt érvényesíthető sérelemdíjat szabályozza. A Ptk. hatálybalépése óta a sérelemdíjról rendelkező jogszabályok számos dogmatikai, jogértelmezési vitát generáltak, amelyekre adott – időnként eltérő – válaszok a bírói gyakorlatban is megjelentek (például a bagatell jogsértés kérdése, a sérelemdíj mértéke).

¹ Kúriai bíró.

² NIZSALOVSKY et al. 1930: 417. „727. [...] nem vagyoni kár összegének megállapításánál nemcsak azt vette figyelembe, hogy az alperesek eljárása a szerzői jogi szakértő bizottság véleménye szerint alkalmas arra, hogy a vers szerzőjének (a felperesnek) mint ismert nevű költőnek erkölcsi kárt is okozzon, hanem különös súlyt vetett arra is, hogy az alperesek a felperest írói hírnevében sértették meg az által, hogy a felperesnek megkérdésezése nélkül olyan versét közölték, amely a felperes szerint a kevésbbé sikerült versei közé tartozott és amelyet nem volt szándékában nyilvánosságra hozni, ami a felperesre annál sérelmesebb, mert ezt a versét az alperesek pályázati versként jelentették meg. (1928. ápr. 25. — P. I. 8104/1926.)”

³ 2/2025. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.048/2024/10. szám) a földhaszonbérleti jogviszony felmondással való megszűnésének megállapítására irányuló kereset sui generis jellegéről, Indokolás [21].

A sérelemdíjjal összefüggésben az Alkotmánybíróság kimondta, hogy nem állnak fenn a *contra constitutionem* jogalkalmazás megállapításának feltételei amiatt, hogy a jogsértés tartalmi megállapítása nem eredményez automatikusan anyagi kompenzációt. Az Alkotmánybíróság rámutatott:

„Általánosságban kijelenthető, hogy valamely jogkövetkezmény, szankció meghatározása a törvényhozás, az egyedi ügyben való alkalmazás a bíróságnak feladata. Ugyanez vonatkozik a jelen esetre is: a törvényhozó szabadon dönthet arról, hogy személyiségi jogi jogsértés esetén automatikus sérelemdíj-igény érvényesítését teszi lehetővé, vagy ilyen esetben nem vagyoni kárt kell igazolni, továbbá szabadon meghatározhatja azt is, hogy ilyen igényérvényesítés esetén kire esik a bizonyítási teher.”⁴

A sérelemdíj mint szankció alkalmazásának alapjául szolgáló személyiségi jogsértések rendkívül változatosak, a tanulmányban terjedelmi korlátok miatt ezekre nem térek ki. Felhívom azonban a figyelmet a Kúria elnöke által *A sérelemdíj alkalmazásának gyakorlata*⁵ és *Az online térben elkövetett személyiségi jogi jogsértések*⁶ tárgykörére felállított joggyakorlat-elemző csoportok összefoglaló véleményének a sérelemdíjat érintő megállapításaira,⁷ amelyek részletesen bemutatják a felmerült jogértelmezési nehézségeket, a formálódó bírói gyakorlatot.

Fontosnak tartom azt is megemlíteni, hogy egy kutatás keretén belül a hírnév és becsületvédelem tárgyában 2015 és 2021 közötti időre vetítve 687 polgári ügyet vizsgáltak neves szerzők, részletesen kitérve a sérelemdíjjal kapcsolatos bírói gyakorlatra is,⁸ olyan kérdéseket is érintve, amelyek meghaladják ennek a tanulmánynak a kereteit.

⁴ 3100/2024. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [21].

⁵ Lásd: https://kuria-birosag.hu/hu/joggyak_csop/serelemdij-alkalmazasanak-gyakorlata

⁶ Lásd: https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/revidealkivonat_20240711_zaradekolt_3_1.pdf

⁷ Lásd: https://kuria-birosag.hu/hu/joggyak_csop/az-online-terben-elkovetett-szemelyisegi-jogsertesek

⁸ Lásd KOLTAY–SZOMORA 2024: 91–325.

A SÉRELEMDÍJ ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ
JOGSÉRTŐ MAGATARTÁS A KÚRIA
JOGEGYSÉGI HATÁROZATAIBAN

A sérelemdíj jogalapja a személyiségi jogsértés, az ennek megállapításául szolgáló jogsértő magatartások jellemző esetei többféle szempontból csoportosíthatók,⁹ ezek során jellemzően a nevesített személyiségi jogsértésekből indulnak ki. Ugyanakkor a Ptk. a személyiségi jogokat általános jelleggel védi,¹⁰ a személyiségi jogok megsértésének minden formája ellen védelmet nyújt. A nevesített személyiségi jogok részletezése helyett két olyan jogegységi határozatot ismertetek, amelyekben a Kúria az általános védelmet biztosító generálklauzulát értelmezte, és vizsgálta azt a kérdést, hogy milyen magatartás miatti személyiségi jogsértés lehet a sérelemdíj-fizetési kötelezettség jogalapja.

A Kúria 2/2024. számú jogegységi határozata¹¹ (Jpe.III.60.015/2023/17.) a bírósági igényérvényesítés és a személyiségi jogsértés „kapcsolatát” értelmezi. A Kúria kimondta, hogy a bíróság jogorvoslat eredményeként megváltoztatott, hatályon kívül helyezett vagy megsemmisített – személyiségi jogot érintő, illetve azt korlátozó – döntése önmagában nem valósít meg személyiségi jogsértést. Ezért a Kúria Pfv.IV. ítélkező tanácsa eltérhet a *Bírósági Határozatok Gyűjteményében* közzétett Pfv.20.953/2021/4. számú határozattól,¹² amely a továbbiakban nem hivatkozható kötelező erejűként.

A Kúria a jogegységi határozatban abból indult ki, hogy a Ptk. el kívánja kerülni, hogy az alkotmányos szabadságok, a nemzetközi egyezményekben

⁹ Részletesen foglalkozik ezzel a kérdéssel KOVÁCS–SZIKORA 2024: 305–308.

¹⁰ Ptk. 2:42. § (1) „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való – bármilyen módon, illetve eszközzel történő – kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja.”

¹¹ A jogegységi határozat az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján a bíróságokra kötelező.

¹² A Kúria ebben a precedenshatározatában megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes személyes szabadsághoz fűződő jogát, amikor az alperes szervezeti egységéhez tartozó Budai Központi Kerületi Bíróság a 2016. május 10-én kelt, 76.PKE.62.032/2016/3. számú végzésével elrendelte a felperes kötelező intézeti gyógykezelését.

foglalt emberi jogok közül azokat is a magánjogi kódex tartalmazza, amelyeknek érvényesülését az államnak közjogi eszközzel kell biztosítania, s amelyeknek megvalósítására a polgári jogi eszközök egyáltalán nem, vagy csak kevésbé alkalmasak. A Ptk. által nevesített, így minden kétséget kizáróan személyiségi jogi perben érvényesíthető alapjogok például a személyes szabadsághoz, magánélet védelméhez, az egyenlő bánásmódhoz való jog.

A Kúria jogértelmezése szerint az Alaptörvény és a jogszabályok ennek az elkerülhetetlen szubjektív mérlegelésnek az ismeretében telepítik a döntés kötelezettségét (és nem csak jogát) a bíróra. Ez pedig önmagában fogalmilag kizárja az esetleges bírói tévedés jogellenessé vagy jogsértővé minősítését. Ahhoz többlettényállás, elsősorban olyan tudatos vagy súlyosan gondatlan bírói magatartás szükséges, amely a döntést önkényessé teszi. Többlettényállási elem megvalósulásakor – kirívóan súlyos jogsértés esetén – a bírósági jogkörben okozott kárért való felelősség szabályai szerint kártérítés, személyiségi jogsértés bekövetkezésekor a felróhatóságtól független szankciók alkalmazása mellett sérelemdíj igényelhető. Közhatalmi jogviszonyban bekövetkezett személyiségi jogi sérelemre hivatkozás esetén azt kell vizsgálni, hogy az adott közjogi norma a sérelmezett magatartást megengedi-e, jogszerűnek tartja-e, és a magatartás csak akkor sérti a személyiségi jogot, ha a közhatalmi szerv egyértelműen, nyilvánvalóan jogellenesen, vagy az adott jogszabály által biztosított jogokkal súlyosan visszaélve jár el, és ez egyben az érintett személy személyiségének lényegét sérti.¹³

A Kúria egy másik, a 8/2025. számú jogegységi határozatában (Jpe. IV.60.038/2024/13.) is a bírósághoz fordulás és a személyiségi jogsértés kérdését, összefüggéseit vizsgálta. A jogegységi határozat megállapította, hogy a Kúria Pfv.21.839/2011/3. számú precedenshatározatában kifejtett jogértelmezéstől eltérően a bírósághoz fordulás joga nem személyiségi jog, ezért a bírósághoz fordulás jogának sérelme személyiségi jogvédelmet nem alapoz meg.

Fontos kiemelni, hogy az indítványozó tanács által elbírálandó ügyben a Ptk.-t, míg a Kúria Pfv.21.839/2011/3. számú határozata (referenciahatározat) alapjául szolgáló ügyben a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi

¹³ Indokolás [36]–[37].

IV. törvény (régí Ptk.) 75. § (1) bekezdését¹⁴ alkalmazták, ezért a Kúria azt is vizsgálta, hogy az alkalmazott jogszabályok különbözősége akadály-e a jogegységi döntés meghozatalának és végső soron a kötelező jogértelmezés megállapításának.

A Jogegységi Panasz Tanács a Ptk. törvényjavaslatához fűzött indoklásból indult ki, amely szerint a régi Ptk. szabályához képest a Ptk. megalkotója dogmatikai szempontból ugyan pontosította a régi Ptk.-ban olvasható megfogalmazást, emellett azonban továbbra is két elemből felépítve fogalmazza meg a személyiségi jogi generálklauzulát: egyik elemként a 19. század eleji magánjogi kodifikációs tervezetekből ismert, a személyiségi jogok lényegét és rendeltetését kifejező általános szabályt fogad el; második elemként pedig megismétli a régi Ptk. „indító” szabályát. A két normatív elemből együttesen képzett generálklauzula alapján bármely személyiségi jog – a nem nevesítettek is – védelemben részesül. A Kúria erre tekintettel nem talált a két jogszabályhely között olyan koncepcionális, tartalmi vagy szövegszerű eltérést, amely a polgári jog területéhez tartozó személyiségi jogok alapvető jogi természetéhez kapcsolódó egységes jogértelmezés kialakítását akadályozta volna.

Ennek megállapítása után a jogegységi határozat a személyiség és az ebből levezethető személyiségi jogok fogalmát és tartalmi elemeit vizsgálja. Ehhez kapcsolódóan ismerteti a bírósághoz fordulás jogának lényegét és alapvető jogi természetét, végezetül a két kérdéskört egymásra vetítve azt elemzi, hogy a bírósághoz fordulás jogának sérelme jelenti-e egyszersmind a személyiségi jog megsértését is.¹⁵ Kiemeli, hogy a Ptk. az alkotmányos alapjogok és a polgári jog kapcsolata körül kialakult elméleti vitát érintően azt az álláspontot követi, hogy a polgári jogi személyiségvédelem köre hangsúlyozottan nem azonos az alapjogok katalógusával. Kétségtelen, hogy bizonyos alapjogok a személyiségi jogok részeivé is váltak, sőt mind az alapjogi, mind a polgári jogi jogvédelem kiindulópontjait képezik (például az emberi méltósághoz való jog, testi épséghez, egészséghez való jog). Ugyanakkor a Ptk. el kívánja kerülni, hogy az alkotmányos szabadságok, a nemzetközi egyezményekben foglalt emberi jogok közül azokat is a magánjogi kódex

¹⁴ Régi Ptk. 75. § (1) „[a] személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak.”

¹⁵ Indoklás [43].

tartalmazza, amelyeknek érvényesülését az államnak közjogi eszközzel kell biztosítania, és amelyeknek megvalósítására a polgári jogi eszközök egyáltalán nem, vagy csak kevésbé alkalmasak.¹⁶

Ennek az az indoka, hogy a bírósághoz fordulás joga közvetlenül nem az egyén személyes autonómiájának védelmét szolgálja, nem az általános jellemző értékminőséget védi, hanem fontos jogállami kritériumként a jogviták rendezésére hivatott intézmények létrehozását és fenntartását, megfelelő működtetését írja elő az állam mint kötelezett számára.¹⁷ A személyiségi jogokkal szemben a bírósághoz fordulás joga eredetét tekintve első generációs alapjogként, szabadságjogként írható le. A bírósághoz fordulás joga olyan szabadságjog, általános jogelv, illetve alapjog, amely az egyén védelmét helyezi a középpontba a közhatalom jogtalan behatásaival szemben.

A Kúria rámutatott, hogy a személyiségi jogérvényesítés feltétele a személyiségi alanyi jogot sértő vagy veszélyeztető magatartás, amely a jogsértő és a sérelmet szenvedett fél között fennálló kapcsolatban polgári jogi, ezen belül személyiségi jogviszonyt keletkeztet.¹⁸ Ennek hiányában azonban nem képzelhető el igényérvényesítés polgári bíróság előtt a fél személyiségi jogának megsértésére hivatkozással.

A felperes nyilatkozatára figyelemmel az egyértelműség kedvéért a Jogegységi Panasz Tanács szükségesnek tartotta röviden tisztázni: természetesen elvi szinten nem kizárt, hogy a bírósághoz fordulás jogának sérelme mellett a jogsérelmet szenvedő személy a jogi képviselő mulasztása folytán más szempontból is sérelmet szenved el, így például a perindítás elmulasztása esetén a testi vagy lelki egészséghez való személyiségi joga sérül. Ilyen esetben azonban a személyiségi jogi jogérvényesítés alapja már nem a bírósághoz fordulás joga mint alapjog sérelme lesz, hanem a most vizsgált kérdéshez képest többlételemű elemként a Ptk. tételes rendelkezéseinek megfelelő személyiségi jog megsértése, amely így megnyithatja az utat a személyiségi jogi igényérvényesítés felé. Az ettől eltérő megoldás oda vezetne, hogy egy külön jogvédelmi mechanizmussal biztosított jog automatikus személyiségi jogi eszközökkel való megerősítése

¹⁶ Jpe.III.60.015/2023/17., Indokolás [22].

¹⁷ Indokolás [61].

¹⁸ Pfv.IV.21.186/2022/10.

a rendelkezésre álló jogvédelmet szükségtelenül megkettőzi, ezzel pedig gyakorlatilag kiüresíti a személyiségi jogi szankciók megítélésének Ptk.-ban előírt feltételeit. A személyiségi jogvédelem önálló igény, nem pedig más polgári jogviszonyokból származó igényekkel versengő, még kevésbé azok alkalmazhatatlansága esetén hivatkozható szubszidiárius jogcím.

A SÉRELEMDÍJ A KÚRIA PRECEDENSHATÁROZATAIBAN

A *Bírószági Határozatok Gyűjteményében* a Kúria közzétett határozataira keresve 162 olyan precedenshatározatot találunk, amelyek elvi tartalma érinti a sérelemdíjat. Ezek ismertetése meghaladja ennek a tanulmánynak a kereteit, ezért az összefoglalásuk helyett a Kúria közelmúltban hozott határozatai alapján néhány fontosabb jogértelmezési kérdést emelek ki és ismertetek.

A személyiségi jogsértés és az emberi méltóság

A Kúria következetes jogértelmezése szerint sérelemdíj-fizetési kötelezettség – ha külön törvény másként nem rendelkezik – csak személyiségi jogsértéshez kapcsolódhat. A felperesek gyakran hivatkoznak a személyiségi jogsértést megvalósító tényállításként arra, hogy a bíróság a büntetőeljárás elbírálása idején hatályos jog hiányos ismeretéből eredő jogalkalmazási tévedésével megsértette a tisztességes eljáráshoz fűződő jogukat, valamint a személyiségi jogukat, és erre hivatkozással érvényesítik a sérelemdíj iránti igényt. Ugyanakkor a bírói gyakorlat szerint az eljárási alapjogok személyiségi jogokként nem azonosíthatók. Személyiségi jognak nem minősülő jog megsértéséhez csak kifejezett jogszabályi rendelkezés alapján társulhat sérelemdíj-fizetési kötelezettség.¹⁹

Ezt a kérdést vizsgálták a bíróságok abban az ügyben is, amelyben a felperes keresetében az emberi méltóságának és az önrendelkezéshez való

¹⁹ Pfv.III.21.192/2020/4.

jóganak, valamint a tisztességes ügyintézésre és a hatóság együttműködésére vonatkozó kötelezettségnek az alperes általi megsértését állította, és ezekre tekintettel a személyiségi jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását és az alperes sérelemdíj fizetésére kötelezését kérte. A Kúria az Alkotmánybíróság szempontrendszere alapján kialakított gyakorlatára utalva²⁰ megerősítve kimondta, hogy az emberi méltóságot az olyan magatartások sértik, amelyek megkérdőjelezzik a jogosult emberi mivoltát, illetve elmulasztják, megtagadják azt a minimális és kötelező tiszteletet, amely az embert pusztán emberi minősége alapján megilleti. Az emberi méltóság megsértése egy adott tényállás kapcsán tehát csak akkor állapítható meg, amikor a jogsértő részéről az emberi léthez, az emberi élethez méltatlan magatartás, az emberi minőség kétségbe vonása valósul meg. A személyiségi jogok megsértése önmagában az eljárási szabálysértések, ügyintézési késedelmek, az eljárás elhúzódása vagy ezekhez hasonló mulasztások miatt többlettényállás hiányában nem állapítható meg.²¹ A Kúria rámutatott, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog eljárási alapjog, amelynek megsértése esetén a felet általában ügyfélként és nem személyiségi jogi jelleggel éri a sérelem, mert az eljárási szabálysértések hátterében nem a fél személyiségének lényegét adó ismérvek állnak.²² Az eljárási alapjogokat biztosítani szükséges, mivel azonban nem minősülnek egyben személyiségi jognak is, a személyiségi jogok speciális jogkövetkezményei sem alkalmazhatók a megsértésük esetén.

A hatósági ügyfélfogadás körülményei tárgyában más szempontból is felmerült az emberi méltóság mint személyiségi jog megsértése. A felperes tényállítása szerint az alperes azzal sértette meg többek között a másokkal való kapcsolattartáshoz való joga, az egészség védelméhez való joga, a személyek hátrányos megkülönböztetésének tilalmához fűződő joga mellett ezt a személyiségi jogát, hogy a Covid-19-járvány negyedik hulláma alatt a települési Járási Ügyészségen a félfogadást az alügyész – a hideg időjárási körülményekre és az egészségi állapotára tekintet nélkül – mintegy 45 percen

²⁰ Pfv.III.21.192/2020/4.

²¹ Pfv.III.21.345/2022/4.

²² Pfv.IV.20.928/2022/4.

keresztül nem az épületben, hanem a bejárati ajtó előtt, a kültéri lépcsőn állva végezte el.²³

Az elsőfokú bíróság elutasította a keresetet, míg a felperes fellebbezése alapján eljárás másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltóságát a 2021. október 13-án, a települési Járási Ügyészség épületén kívül, annak bejáratánál tartott ügyfélfogadással, és kötelezte 300 000 Ft sérelemdíj megfizetésére, ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.²⁴ A másodfokú bíróság megítélése szerint a felperes megfelelő indok hiányában került olyan nem várt helyzetbe, hogy a hivatalos felvilágosítást a nyilvánosság előtt kellett megszereznie, számára megalázó körülmények között. Az alperes magatartása sértette a felperes autonómiáját, mert alappal bízhatott abban, hogy az alperes a tájékoztatást az ügyfélfogadás rendjének és az általános normáknak megfelelően az épületében végzi. A fentiekből következően az alperes magatartása a keresetben megjelölt nevesített személyiségi jogokat ugyan nem sértette, azonban a másodfokú bíróság az emberi méltóság – mint „anyajog” – megsértésének megállapítása iránti keresetet megalapozottnak ítélte. A sérelemdíj iránti kereset elbírálása során a Ptk. 2:52. § (3) bekezdésére utalva értékelte a jogsértés súlyát és annak felperesre gyakorolt hatását, amely a felperes személyes előadása és a köztudomású tények alapján nem volt kirívóan súlyos. Ezért a sérelemdíj megfizetésére irányuló keresetet 300 000 Ft-ban találta alaposnak.

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályaon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Kúria kimondta, hogy nem kíván eltérni attól a jogértelmezéstől, amely szerint valamely kifogásolt magatartás vagy mulasztás a fél emberi méltósága mint személyiségi joga megsértésének megállapítására akkor ad alapot, ha az a fél személyiségének lényegét alkotó ismérvek miatt történt, a hatósági, bírósági eljárásban alkalmazott hátrányos megkülönböztetés, magatartás ezzel függ össze.

A Kúria hangsúlyozta, hogy a Ptk.-ban meghatározott általános személyiségi jogi rendelkezés (generálklauzula) célja annak biztosítása, hogy

²³ Pfv.IV.20.147/2025/4.

²⁴ Fővárosi Ítéletábrla 2.Pf.20.344/2024/4/II.

ha a nevesített személyiségi jogokkal biztosított védelem nem lehetséges, legyen egy olyan rendelkezés, amely azokra az esetekre korlátozza az emberi méltóság (mint a személyiségi jogok forrása) lehetséges tartományát, amelyek annak ellenére is a személyiség lényegi tulajdonságát érintő esetnek minősülnek, hogy nincs erre a tényállásra olyan konkrét (nevesített) személyiségi jog, amelynek a megsértése alá tartozónak lehetne tekinteni. Ilyen jogsértés alapja ugyan lehet a hatóság (bíróság, ügyészség stb.) megalázó bánásmódja, azonban a felperes által megjelölt ok miatt az emberi méltóságának a megsértése nem állapítható meg. A méltóságsértés megállapításához ugyanis minden esetben az is szükséges, hogy a sérelmet szenvedett személyt lényegi tulajdonsága miatt támadják, ezen belül is olyan lényegi tulajdonsága miatt, amely valahogyan mindig e személy méltóságához (idetartozik az emberszámba vétel, egyenlő tisztelet, személyes identitás tiszteletének követelménye) kapcsolódik.

A SÉRELEMDÍJ MÉRTÉKE

A sérelemdíj mértékét meghatározó szempontok

A Ptk. hatálybalépése óta eltelt tíz év alkalmas arra, hogy a sérelemdíj mértékének megállapítása tárgyában kialakult bírósági gyakorlatról beszéljünk, ez azonban nem jelenti azt, hogy a bíróságok a konkrét tényállástól függetlenül „beárazták” volna a mértékét, táblázatba foglalható az összecszerűség.

A bírósági határozatokban megállapított sérelemdíj mértéke ugyanis igen széles „skálán” mozog, a bíróságok a jogsértés miatt alkalmazott jogkövetkezmény mérlegelésénél jellemzően a Ptk. 2:52. § (3) bekezdésében²⁵ meghatározott szempontokat veszik figyelembe. A Kúria erre figyelemmel mondta ki azt,²⁶ hogy a bírói gyakorlatban formálódó értékszínvonal a sérelemdíj összege meghatározásának csak a nagyságrendi behatárolásához

²⁵ Ptk.2:52. § (3) A sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire – különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására – tekintettel, egy összegben határozza meg.

²⁶ Pfv.III.20.632/2024/7., megjelent: BH2025. 38.

ad szempontot. A személyiségi jogsértések és hátrányos következményeik különbözőségei nem teszik lehetővé az eltérő összegek ennél pontosabb összevetését. A bíróságnak az ítéletben nem azt kell megindokolnia, hogy mennyiben tér el más korábbi döntésektől, hanem azt, hogy az adott ügy egyedi körülményei milyen összeg meghatározását indokolják.

A más, összehasonlításra alkalmas ügyekben hozott döntéseket nem lehet automatikusan alapul venni, mert az egyéni körülmények és a megsértett személyiségi jogsértésből (például egészségkárosodásból) származó hátrányok különbsége az, ami alapot adhat az eltérő mértékű sérelemdíj megállapítására.²⁷

A köztudomású tények figyelembevétele

A Bevezetésben említett joggyakorlat-elemző csoportok összefoglaló véleményei szerint a bírósági ítéletek jogi indokolásainak az egybevetéséből az következik, hogy a sérelemdíj gyakorlatában az összegaszerúség meghatározása sokkal több köztudomásúként kezelt, mint bizonyítandó tényen alapul. Arra is kitérnek, hogy a vizsgált ügyekben a köztudomású tények figyelembevételét úgy alkalmazták a bíróságok, hogy lényegében nem teljesült a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 266. § (4) bekezdésének rendelkezése, amely szerint a bíróság tájékoztatja a feleket az általa figyelembe vett köztudomásúnak tekintett és olyan tényekről, törvényes vélelmekről, valamint ideiglenesen igaznak tekintett körülményekről, amelyekről hivatalos tudomása van.²⁸ Az eljárási törvény egyértelmű rendelkezése szerint az ilyen tényekkel, vélelmekkel és körülményekkel szemben ugyanis ellenbizonyításnak van helye. Fontos kiemelni, hogy a kúriai határozatokban a figyelemfelhívás, tájékoztatás elmaradásának jogkövetkezményét általában figyelmen kívül hagyják. Ennek a gyakorlatnak

²⁷ Mfv.VIII.10.030/2023/7., megjelent: BH2023. 276.

²⁸ „A sérelemdíj alkalmazásának gyakorlata” tárgykörére felállított joggyakorlat-elemző csoport összegző megállapításai [29]–[31], „Az online térben elkövetett személyiségi jogsértések” bírósági gyakorlata tárgykörére felállított joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményének kivonata [27].

azonban igen egyszerű az indoka: a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél jellemzően nem hivatkozik megsértett jogszabályként erre a mulasztásra, nem jelöli meg ezt az eljárási szabálysértést, ezért a Kúria – a felülvizsgálati kérelem elbírálásának korlátai²⁹ miatt – ezt nem veszi (veheti) figyelembe a jogerős ítélet felülvizsgálata során.

A Kúria abban az ügyben, amelyben a köztudomású tények körét is értelmezte, egyetértett a másodfokú bírósággal abban a kérdésben, hogy a sérelemdíj esetében köztudomásúnak tekinthető hátrányok is figyelembe vehetők, különös tekintettel arra, hogy a jogi szabályozás értelmében a hátrányok bizonyítása külön nem szükséges. Kiemelte, hogy a mérlegelés körében figyelembe kell venni, ha több jogsértés történt, és a jogsértőnek talált kitételek alkalmasak a felperesek társadalmi megítélésének negatív befolyásolására.³⁰ A Kúria ebben a precedenshatározatában megállapította, hogy az alperes azzal, hogy az általa 2019-ben létrehozott Facebook-profilon 2019. március 5-én közzétett saját posztját követő hozzászólások közül hozzáférhetővé tette az I. rendű és a II. rendű felperesre vonatkoztatott „a polgármestert és barbiját migránsként kell kezelni” és a „bűdös paraszt” tartalmú hozzászólásokat, megsértette az I. és II. rendű felperesek becsület védelméhez fűződő személyiségi jogát, továbbá azzal, hogy ugyanitt hozzáférhetővé tette az I. és II. rendű felperesekre vonatkozó „Szétverték [...] város betegellátását!” bejegyzést, megsértette az I. és II. rendű felperesek jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát. A másodfokú bíróság által a felperesek javára személyenként megállapított 300 000 Ft sérelemdíjat azonban 150 000 Ft-ra leszállította. A kúriai határozat indokolása szerint a keresetben 14 kifogásolt kitételből összesen három esetben találta megalapozottnak a keresetet. Ennek a változásnak a sérelemdíj összege tekintetében is kifejeződésre kell jutnia. Figyelemmel volt azonban arra is, hogy a felperesek a bekövetkezett nem vagyoni hátrányok tekintetében részletes előadást nem tettek, ezért a sérelemdíj összegét mérlegeléssel felperesenként 150 000 Ft-ra leszállította. Ezt az összeget találta ugyanis arányban állónak a megállapított személyiségi jogsértések tárgyi súlyával, illetve a felperesek által állított személyiségi jogsértések közül a ténylegesen megállapítottak arányával.

²⁹ Pp. 423. § (1) bekezdés.

³⁰ Pfv.IV.20.796/2020/5.

A Kúria egy másik ügyben hozott határozatában hatályában³¹ fenn tartotta azt a jogerős ítéletet, amelyben az alperest 300 000 Ft sérelemdíj megfizetésére kötelezték, mivel az alperes a „milliókat tett zsebre” kifejezéssel megsértette a felperes jóhírnevét és becsületét. Hangsúlyozta, hogy a személyiségi jogsértések szankcióinál a kompenzációs cél mellett adott esetben figyelembe kellett venni a büntetési funkció részeként a preventív funkciót is. A másodfokú bíróság helyesen utalt arra, hogy a sérelemdíjnak a jogintézmény célja szerint megfelelően alkalmasnak kell lennie a jogsérellem ellensúlyozására, és emellett kellő visszatartó erővel is kell rendelkeznie. Felülmérlegelésre csak kivételesen kerülhet sor, ha a tényállás feltáratlan, iratellenes, logikai ellentmondást tartalmazó következtetésen, vagy a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelésén alapul. A sérelemdíj összegszerűségének felülmérlegelését is csak ilyen körülmény alapozhatja meg, azonban ilyet az alperes nem jelölt meg.

A többszöri igényérvényesítés hatása a sérelemdíjra

Az utóbbi időben több ügyben is az a jogkérdés merült fel, hogy befolyásolja-e a sérelemdíj mértékét az a tény, ha a felperes több pert is indít (tipikusan sajtószervekkel szemben), és a megsértett személyiségi joghoz kapcsolódóan ugyanazokat a hátrányokat jelöli meg, mint amelyeket az előző perben eljárt bíróságok már értékelték a sérelemdíj mértékénél, és új tényre, bizonyítékra az újabb perben nem hivatkozik. Ez a jogértelmezési probléma a közösségi média, a különböző online platformok és hírportálok széles körű elterjedésével is összefügg, mivel gyorsabbá és egyszerűbbé, egy kattintással sokkal több embert elérővé vált az online tér, ennek minden előnyével és hátrányával.

Általánosságban az kijelenthető, hogy amennyiben az online térben elkövetett magatartás jogsértőnek minősül, a bíróságok jellemzően a jogkövetkezmények körében értékelik a jogsértéssel elért online nyilvánosság mértékét, azt, hogy egy közléssel elérhető nyilvánosság köre szinte korlátlanul

³¹ Pfv.III.20.142/2021/7.

kiszélesíthető, és egyrészt ehhez igazítják az elégtételadás módját, másrészt ennek megfelelően határozzák meg a sérelemdíj mértékét.³²

A Kúria is foglalkozott már ezzel a jogkérdéssel,³³ és kimondta, hogy ilyen eset akár alacsonyabb mértékű sérelemdíj meghatározását is indokolhatja. A kúriai határozat indokolása szerint a Ptk. a sérelemdíj mértékét a nem vagyoni sérelemhez és nem a megsértett személyiségi joghoz köti, nem állít fel sorrendet a nevesített személyiségi jogok megsértéséhez kapcsolódóan. Rámutatott, hogy a felperes érvelésével szemben a másodfokú bíróság helytállóan értékelte azt a körülményt, hogy a felperes a magántitok megsértése miatt vált beazonosíthatóvá, és emiatt vált a személyéhez kapcsolhatóvá az a jogsértő közlés, hogy korábban szexfilmekkel zsarolta a magyar sztárokat, ezért okszerűen vette figyelembe az emiatt más perekben már megítélt sérelemdíjat. A felperes a jelen perben is ugyanazokat a hátrányokat jelölte meg, amelyeket az előző perben eljárt bíróságok már értékelték, olyan új tényre, bizonyítékra pedig nem hivatkozott, amely az általa igényelt sérelemdíj mértékét megalapozná.

A Kúria abban az esetben,³⁴ amikor a személyiségi jogsértés ténye jelentős tárgyi súlyú volt – a sajtószerv ugyanis egy büntetőeljárás aktuális állásáról úgy számolt be, hogy a tanúként meghallgatott felperes esetén nem tartotta tiszteletben az ártatlanság vélelmének alkotmányos alapelvét (az adott büntetőügyben eljárt hatóságok nem vonták eljárás alá a felperest, büntetőjogi felelősségét nem állapították meg) –, a jogsértés megállapítására figyelemmel kimondta, hogy egy sajtócikk kapcsán a sérelemdíj megítélését önmagában nem zárja ki az, ha hasonló jogsértések miatt más sajtószerveket is köteleztek ugyanazon témakörben sérelemdíj fizetésére (a más eljárásokban megítélt sérelemdíj 12 350 000 Ft volt). A sérelemdíj mértékének meghatározásánál ugyanakkor figyelembe vehető mérlegelési szempont, hogy az adott ügyben keletkezett más sajtócikkek kapcsán korábban milyen összegű sérelemdíjakat állapítottak meg. A másodfokú bíróság³⁵ – a Kúriától

³² „Az online térben elkövetett személyiségi jogi jogsértések” bírósági gyakorlata tárgykörére felállított joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményének kivonata [30].

³³ Pfv.IV.20.475/2022/4.

³⁴ Pfv.IV.20.588/2025/4.

³⁵ Fővárosi Ítéletábra Pf.20.047/2025/4.

eltérően – a jogsértés megállapítása ellenére a sérelemdíj megfizetésére kötelezést azért mellőzte, mert azt is értékelte, hogy a jogsértő közlemény megjelenéséhez képest eltelt hosszú idő alatt a kifogásolt sajtóközlemény elérhetetlenné vált, azt a keresőmotorok sem hozzák már elő, a keresetet a felperes az elévülési határidő lejárta előtt néhány nappal terjesztette elő, illetve az eltelt időre is figyelemmel, a nyilvánosság már nem foglalkozik ezzel a közléssel, az nem képezi a közbeszéd részét. Kiemelte, hogy a Ptk. 2:52. § (3) bekezdés helyes értelmezése alapján a sérelemdíj egyrészt nem általános kártérítés, másrészt nem automatikus jogkövetkezmény. Az összeg meghatározásánál a bíróságnak valamennyi figyelembe vehető körülmény gondos értékelésével kell döntenie a keresetben megjelölt összegről. Ellenértékes lenne a sérelemdíj jogi természetével, ha a jogosult annak korábban megállapított összegét – további, értékelhető peradatok hiányában – jelentősen befolyásolhatná az általa indított perek számával. Amennyiben a hírfolyam részeként megjelenő tartalom miatt a fél perek sorozatát indítja, majd azokban ismétlődően ugyanazokat a sérelmeket kéri kompenzálni, valószínűsíthető, hogy a sérelemdíjat eredeti funkciójától eltérve, vagyoni kárként értelmezve kezeli. A sérelemdíj-követelés előbbi módon történő horizontális érvényesíthetősége és fragmentálhatósága nem korlátlan, hanem azzal a következménnyel jár, hogy ugyanazok a sérelmek egyre kisebb jelentőséggel értékelhetők. Adott esetben pedig azt is eredményezheti, hogy a sérelemdíj-szankció ismételt alkalmazása már indokolatlan.

A Kúria nem értett egyet a másodfokú bíróság fenti jogértelmezésével, a sérelemdíj mint szankció teljes mellőzésével. Rámutatott, hogy a perben vizsgált jogsértő cikk a felperest lejárato kampány egyik része volt.

„Az a körülmény, hogy a különböző cikkek összességének hatására a felperest hátrányok érték, ezáltal nem vagyoni sérelem keletkezett, érdemben nem vitatható még akkor sem, ha az külön nem nyert érdemi bizonyítást, hogy a perbeli cikkhez külön is köthető hátrányok keletkeztek.”³⁶

³⁶ Pfv.20.588/2025/4-II, Indokolás [88].

A Kúria megítélése szerint a jelentős időmúlás, illetve a más cikkek nyomán megállapított sérelemdíjak összege indokolja a keresetben érvényesített igényhez képest alacsonyabb mértékű sérelemdíj megállapítását. A mérlegelés során értékelte azt a körülményt is, hogy a kompenzáció mellett a sérelemdíjnak egy másik funkciója, a magánjogi büntetés kifejezése éppen a megállapított jogsértések miatti „következmények nélkülség” elkerülésére szolgálhat. Ezeket a szempontokat értékelve a Kúria a jogsértés miatt a sérelemdíj összegét – a jogerős ítéletben 0 Ft-ban, míg az elsőfokú bíróság ítéletében 1 500 000 Ft-ban megállapított összegtől eltérően – mérlegeléssel 300 000 Ft-ban állapította meg, ezt meghaladóan a sérelemdíj iránti keresetet elutasította.

A sértett közrehatásának értékelése

A Kúria következetes jogértelmezése szerint a sérelemdíj mértékének megállapítása során kármegosztásnak nincs helye. Az összecszerűen meghatározható károknál alkalmazható kármegosztás helyett a sérelemdíj összegének megállapításakor kell értékelni a sértett közrehatását.³⁷

A sérelemdíj pénzben kifejezett összeg jellegére figyelemmel kárpótlás, elégtétel az elszenvedett nem vagyoni hátrányért. Mivel nincs összecszerűen kifejezhető nem vagyoni sérelem, annak egy részét sem lehet áthárítani a sértettre,³⁸ mindez azonban nem jelenti azt, hogy a felperes vétkes közrehatását az összeg meghatározása során nem kell értékelni.

A sérelemdíjban marasztalás lehetőségét biztosító törvényi rendelkezések céljának az a jogalkalmazás felel meg, amely nem marasztal olyan alacsony összegű sérelemdíj megfizetésében, amely nem alkalmas a sérelem kompenzálására, sem pedig a jogsértéstől visszatartó preventív hatás kifejtésére.³⁹ Ezeket a szempontokat értékelve megfelelőnek találta a Kúria a 7 000 000 Ft-ban megállapított sérelemdíjat egy olyan üzemi baleset miatt, amelyet az alperes többszörös munkavédelmi szabályszegése és a felperes

³⁷ Pfv.20.485/2024/4. Mfv.10.064/2020/4.

³⁸ Mfv.X.10.064/2020/4.

³⁹ Mfv.IV.10.156/2021/8.

jelentős mértékű vétkes közrehatása okozott, de a felperesnél a balesettel összefüggésben súlyos, 40%-os össz-szervezeti egészségkárosodás alakult ki – ami egyébiránt 50%-os munkaképesség-csökkenésnek felel meg –, és a felperes életminősítésében hátrányos változás következett be.⁴⁰

SÉRELEMDÍJ A KÖZÉLETI SZEREPLŐ SZEMÉLYISÉGI JOGSÉRTÉSE MIATT

A politikai vitákhoz, választási kampányokhoz kapcsolódóan gyakran kell értelmeznie a Kúriának a közéleti szereplőket ért jogsértések miatt a Ptk. 2:44. § (2)⁴¹ és (3) bekezdését,⁴² amelyek alkalmazása esetén a véleménynyilvánítás szabadsága⁴³ és a magánélet védelméhez és az otthon sérthetetlenségéhez⁴⁴ fűződő alapjogok ütközésének kérdése is felmerül.

A bíróságok ezeket a rendelkezéseket alkalmazták abban a perben, amelynek tényállása szerint a felperes hosszú ideje polgármesterként dolgozott. A 2019. évi önkormányzati választásokat megelőzően a felperesről, hozzájárulása és tudta nélkül, olyan videófelvétel készült, amelyen szexuális együttlét közben látható női partnerével. A videófelvétel internetes elérhetőségét szórólapon kezdték terjeszteni a városban, illetve a videó több megosztó oldalra, több alkalommal felkerült. A felperes sérelemdíjigényét az érvényesített 5 000 000 Ft helyett a jogerős ítélet alapján 3 750 000 Ft és kamatok tekintetében (a személyes adatok védelméhez fűződő jog megsértése miatt 2 500 000 Ft-ban, míg a képmáshoz és hangfelvételhez fűződő jogok megsértése miatt 1 250 000 Ft-ban) alaposnak találták az eljáró bíróságok.

A Kúria hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet. Egyetértett az eljáró bíróságokkal abban a kérdésben, hogy egyetlen jogsértő magatartás is

⁴⁰ Mfv.II.10.021/2025/10.

⁴¹ Ptk. 2:44. § (2) „A közéleti szereplőt a közügyek szabad vitatásának körén kívül eső közléssel vagy magatartással szemben a nem közéleti szereplővel azonos védelem illeti meg.”

⁴² Ptk. 2:44. § (3) „Nem minősül közügynek a közéleti szereplő magán- vagy családi életével kapcsolatos tevékenység, illetve adat.”

⁴³ Alaptörvény IX. cikk.

⁴⁴ Alaptörvény VI. cikk.

megvalósíthatja egyidejűleg több nevesített személyiségi jog megsértését, ez nem ütközik a kettős elbírálás tilalmába, ezért helytállóan marasztalták az alperest több személyiségi jogsértés miatt sérelemdíj megfizetésére. A Kúria jogértelmezése szerint⁴⁵ a közéleti szereplő magánéletének részeként szexuális élete és szokásai különleges személyes adatnak minősülnek. Ennek nyilvánosságra hozása, nyilvánossághoz való közvetítése, illetve ezek elősegítése megvalósítja a személyes adatok védelméhez fűződő jog megsértését, és hozzájárulás hiányában a képmás és hangfelvétel védelméhez való jog megsértését is. Ez a jogi védelem adott esetben a szabad véleménynyilvánításhoz való jog egyik kivételes korlátja lehet. A Kúria meghatározta azokat a szempontokat is, amikor a magánéletre vagy szexuális életre vonatkozó adat közszereplő esetén kivételesen lehet nyilvános: ennek az a feltétele, hogy szoros összefüggésbe hozható legyen a közszereplő közéleti vagy közhatalmi működésével. A Kúria megállapítása szerint ebben az ügyben nem lehet olyan kivételes esetről beszélni, amikor a felvételen látható cselekmények a felperes közéleti szerepléséhez bármilyen módon köthetők lennének. Nem merült fel arra nézve semmilyen adat, tény, körülmény – ilyenre az alperes sem hivatkozott –, hogy a felperes nyilvános megnyilatkozásai során a prostitúciót elítélte, a házasságon kívüli kapcsolatok kritikáját fogalmazta meg, holott csak ilyen összefüggésben merülhetne fel az, hogy a felperes nyilvánosan közvetített nézetei és a felvételen látható magatartása között olyan ellentmondás áll fenn, amely miatt szükséges a felvétel közzététele, illetve elérhetőségi útjának megadása.

Egy másik perben a bíróságok 1 200 000 Ft sérelemdíj megfizetésére kötelezték az alperest amiatt, mert megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát, amikor a Budapesten, 2017. július 11-én tartott sajtótájékoztaton valótlanul állította, hogy a felperes fiatalkorút rontott meg. A Kúria – a jogerős ítéletet hatályban fenntartó – döntése⁴⁶ szerint a magánéletére vonatkozó valótlan és sértő közlés tekintetében a politikai közszereplő is igényt tarthat személyiségi jogainak védelmére. Amennyiben a személyiségi jogsértés tárgyi súlya, a közlő személy felróhatósága

⁴⁵ Pfv.IV.20.524/2024/10.

⁴⁶ Pfv.IV.20.336/2024/6.

és a bekövetkezett nem vagyoni hátrány indokolja, sérelemdíj fizetésére is igényt tarthat.

Fontos kiemelni, hogy az alperes felülvizsgálati kérelmében a sérelemdíjat azért kérte mellőzni, mert azt állította, hogy a felperes nem bizonyított ténylegesen bekövetkezett nem vagyoni hátrányt az állított jogsértéssel okozati összefüggésben, de még csak nem is valószínűsített. A kereset előterjesztésére ugyanis néhány nappal az elévülési határidő lejárta előtt került sor, ez pedig – értékelése szerint – arra utal, hogy a felperes a kereset benyújtásával kizárólag „fizetés kiegészítésére” törekszik. Az alperes eljárásjogi hivatkozást is előterjesztett a köztudomású tények alkalmazása kapcsán azzal, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 266. § (2) és (4) bekezdésébe ütköző módon járt el, amikor nem tájékoztatta a feleket a hivatalból figyelembe vett tényekről, ez pedig elzárta az esetleges ellenbizonyítás lehetőségétől. A Kúria nem fogadta el az alperes érvelését. Kifejtette, hogy az eljáró bíróságok számot adtak arról, hogy a sérelemdíj tekintetében milyen körülményeket értékeltek. A másodfokú bíróság ítélete indokolásában helytállóan utalt arra, hogy a perbeli valótlan állítás a jogsértés megállapítását önmagában megalapozza, mivel a cselekmény a társadalmi közfelfogás, általános vélekedés szerint erkölcsileg elítélendő. A bírói értékelés körébe tartozó vélekedés nem tény, és különösen nem olyan köztudomású tény, amelyről a bíróságnak a Pp. 266. § (2) és (4) bekezdése alapján tájékoztatni kellett volna a peres feleket.

A bíróságok esetről esetre ítélik meg azt a kérdést, hogy kit kell közéleti szereplőnek tekinteni, irányadók-e a személyiségi joguk védelmét szabályozó speciális rendelkezések. A Kúria a másodfokú bíróságtól eltérően úgy foglalt állást,⁴⁷ hogy az önálló bírósági végrehajtó abban az esetben, ha nem konkrét végrehajtási cselekményt végez, és ezáltal nem közhatalom gyakorlója, nem minősül közéleti szereplőnek, ezért ilyen esetekben a képmásának elkészítéséhez (megörökítéséhez) és felhasználásához a hozzájárulása szükséges.⁴⁸ A felperes keresetében kérte annak megállapítását, hogy az alperes YouTube-oldalán 2022. január 16-án közzétett média elnevezésű videóban

⁴⁷ Pfv.IV.21.287/2023/6.

⁴⁸ Az Alkotmánybíróság a 3308/2025. (X. 22.) AB határozatával a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.21.287/2023/6. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.

azzal, hogy képmását és hangfelvételét a hozzájárulása nélkül tette közzé, illetve ezt a videót 2022. június 14-től hozzáférhetővé tette a portál oldalán is, megsértette a képmás és hangfelvétel védelméhez fűződő személyiségi jogát. Előadta, hogy a felvétel elkészítéséhez ráutaló magatartással hozzájárult ugyan, de a közzétételhez való hozzájárulás feltételeként kikötötte, hogy az elkészített, szerkesztett és vágott anyagot a nyilvános megjelenést megelőzően juttassák el részére, hogy érdemben dönthessen a közzétételhez való hozzájárulásról – ez azonban nem történt meg. A Kúria helytállónak ítélte a felperes érvelését. Kiemelte, hogy önmagában az a körülmény, hogy a felperes hivatali helyiségében, hivatali időben adott nyilatkozatot, nem valósít meg úgynevezett „kivételes közszereplést”. Az a tény, hogy a felperes közügyeket is érintő nyilatkozatot ad, nem tekinthető a Ptk. 2:48. § (2) bekezdése szerinti nyilvános közéleti szereplésnek, amely szükségtelenné teszi a hozzájárulás megadását. Az állami közhatalom gyakorlása, mint a közszereplői minőség megállapítására okot adó körülmény, nem értelmezhető kiterjesztő módon. A videófelvétel nem konkrét végrehajtói cselekményt ábrázol, nem valamely adós tartozásának behajtását mutatja be, a nyilatkozattétel pedig önmagában nem tekinthető közhatalom gyakorlásának.

A Kúria döntése szerint a „disznófejű nagyúr” kifejezés alkalmazásával az alperes túllépett a megengedhető provokáció vagy túlzás keretein, a „disznófejű” kifejezés még az irodalmi párhuzam esetleges feltételezése mellett is, az adott összefüggésben a felperes személyére nézve dehumanizáló jellegű, indokolatlanul bántó megfogalmazás. Az alperes semmilyen olyan tényre, körülményre nem hivatkozott, amely konkrétan a felperes esetében az ő bármely cselekménye kapcsán az ilyen szélsőséges megfogalmazást bármilyen módon megalapozta volna, az esetleges „hatásvadászat” vagy a pusztá figyelemfelkeltés szándéka az adott kifejezés használatát a konkrét esetben nem teszi indokolttá, ezért a Kúria megítélése szerint a másodfokú bíróság ebben a körben helytállón, jogszabálysértés nélkül rendelkezett a jogsértés megállapításáról.

A jogkövetkezmények körében a sérelemdíj összegének meghatározásánál tekintettel kell lenni az eset összes körülményére, különösen a jogsértés tárgyi súlyára, elhúzóására, ismétlődésére, az elért nyilvánosság mértékére, valamint a felperesre és közvetlen környezetére kifejtett hatására, és mivel

a felülvizsgálati kérelem e vonatkozásban hiányos volt, a jogerős ítéletben megállapított sérelemdíj mértékét (1 500 000 Ft és kamata) nem érintette. Az alperes felülvizsgálati kérelme ebben a körben ugyan utalt a Ptk. 2:52. §-ára, de a sérelemdíj megállapítására és összegszerűségére vonatkozóan semmiféle indokolást nem tartalmazott, ezért a Kúria ezt nem vizsgálta.

A SÉRELEMDÍJ MÉRTÉKÉT BEFOLYÁSOLÓ KÖRÜLMÉNYEK

Az előző pontoknál ismertetett ügyek alátámasztják azt a korábbi kijelentésemet, hogy a sérelemdíj mértékét amellet, hogy a bíróság értékeli a jogsértés súlyát, ismétlődő jellegét, a felróhatóság mértékét, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatását, még számos egyéb körülmény is befolyásolja. A most ismertetett határozatok további mérlegelési szempontokat is tartalmaznak egy-egy konkrét tényálláshoz kapcsolódóan.

A hozzátartozó elvesztése miatt bekövetkezett személyiségi jogsértés sok ügyben képezi a kereset jogalapját. Az egyik perben a felperesek az alperes által gondozott hozzátartozójuk elvesztése miatt követeltek többek között 4 000 000 Ft sérelemdíjat, amelyet a Kúria részben, 2 500 000 Ft-ban talált alaposnak,⁴⁹ hatályában fenntartva a jogerős ítéletet. A tényállás szerint az alperes a felperesek hozzátartozójának elhelyezésére szolgáló súlyos demens részlegen egy nyitható ablakú szobát nem zárt kulccsal, és ezáltal nem biztosított olyan körülményeket, amelyek a balesetet megakadályozhatták volna. A hozzátartozójuk halálával a felpereseknek sérült a teljes családban éléshez való joguk. A sérelemdíj iránti igényük alapjául – a Ptk. 2:52. § (1) bekezdésének megfelelően – ez a személyiségi jogsértés szolgált.

A Kúria határozatában hangsúlyozta, hogy a sérelemdíj mértékének meghatározásakor mindkét fokú bíróság figyelemmel volt a Ptk. 2:52. § (3) bekezdésében megjelölt szempontokra. Azok közül helyesen tulajdonítottak kiemelt jelentőséget a jogsértés súlyának, a felpereseket ért nem vagyoni sérelem ugyanis a hozzátartozójuk elvesztését jelentette. Ezzel kapcsolatban

⁴⁹ Pfv.III.21.414/2019/4.

helytállóan vonták a mérlegelési körükbe azt a tényt, hogy a felperesek és a hozzátartozójuk között szoros, bensőséges kapcsolat állt fenn, a lezajlott normál gyászreakciót követően ugyanakkor kezelést igénylő pszichés ártalom nem volt kimutatható náluk. Emellett – az elsőfokú bíróságtól eltérően – indokoltan mellőzte annak figyelembevételét, hogy a felperesek hozzátartozója a halálát megelőző időszakban, a megromlott egészségi állapotára tekintettel már nem tudott aktív szerepet betölteni a család életében. Ugyanis a család egységét, az összetartozást, a korábban kialakult szoros kötődést nem bontja meg az, ha az egyik családtag állapota olyan mértékben hanyatlik, hogy már nem tud a korábbi intenzitással részt venni a család életében. A felróhatóság mértéke mint további mérlegelési szempont tekintetében a bíróságok helyesen állapították meg, hogy a jogsértést az alperes a folyamatos, általa is tudott mulasztásával valósította meg.

Egy másik ügyben a felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás szerint a felperesnek 10 óra körül az általános iskola udvarán – játék közben – eltört a lába. Annak ellenére, hogy a felperes sántított, és fájdalmai voltak, az osztályfőnök, illetve az iskola pedagógusai nem értesítették a szüleit, nem hívtak hozzá orvost. A felperesnek fájdalmai voltak, ezért a barátnői jegelték a bokáját. A délutáni foglalkozáson, amikor a tanár megengedte, hogy használja a mobiltelefonját, értesítette a balesetről az édesanyját, aki a késő délutáni órákban a felpereshez mentőt hívott. A röntgenfelvétel alapján megállapították, hogy a felperes patológiás törést szenvedett el, amely a fibula cisztózus elváltozása talaján alakult ki. A törést konzervatív módon kezelték. A felperes a baleset kapcsán hosszú, megterhelő gyógyulási folyamaton esett át.

A másodfokú bíróság a kiskorú személyt az iskolában ért baleset miatt megállapította a testi épséghez, egészséghez fűződő személyiségi joga sérelmét, és 500 000 Ft sérelemdíj megfizetésére kötelezte az alperest. A szakértői vélemény szerint a sérülés akadályozza a felperest a sportolásban, az élményfeldolgozása alapján a tanáraival szemben a bizalmatlansága fokozódott, mivel a pedagógusok a személyi sérülés súlyosságát fel nem ismerve a tanuló orvosi ellátását nem kezdeményezték, a szülőt nem értesítették. Az alperes felülvizsgálati kérelmében megsértett jogszabályi rendelkezésként anyagi jogi szabályt, a Ptk.-nak a személyiségi jog megsértésére,

a sérelemdíj alkalmazására vonatkozó anyagi jogi rendelkezéseit nem hívta fel megsértett jogszabályi rendelkezésként. A Kúria precedenshatározatában kiemelte, hogy a megállapított (bizonyított) tények alapján vont anyagi jogi következtetés már nem tényállási (nem ténymegállapítási) kérdés, hanem az adott (irányadónak tekintett) tényállás anyagi jogi jogszabályra vetített alkalmazásának (az anyagi jogi minősítés, jogkövetkezmények megállapításának) a kérdése, amelynek a felülvizsgálati eljárásban történő vizsgálata anyagi jogi jogszabálysértés állítása esetén, ahhoz kapcsolódóan lehetséges,⁵⁰ és mivel a megjelölt eljárási szabálysértéseket alaptalannak találta, a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.⁵¹

BAGATELL JOGSÉRTÉSEK

A bírói gyakorlat a régi Ptk. alkalmazása tárgyában nem támogatta jelképes nem vagyoni kártérítés megítélését. A Ptk. hatálybalépése után vita alakult ki abban a kérdésben, hogy indokolt-e hasonló gyakorlat követése a sérelemdíj kapcsán is. A Kúria következetes gyakorlata szerint személyiségi jogsértés megállapítása, valamint az objektív szankciók megítélése mellett is a bíróság elutasíthatja a sérelemdíj iránti keresetet, ha a sérelmet szenvedett felet nem érte olyan nem vagyoni sérelem, amely sérelemdíj megítélésére adhatna alapot.⁵²

A személyiségi jogi jogsértés megállapításának nem automatikus következménye a sérelemdíj megítélése; a körülmények bírói mérlegelése adott esetben azt is eredményezheti, hogy a jogsértő nem kötelezhető sérelemdíj megfizetésére. Jelentéktelen (bagatell) sérelem esetén sérelemdíj alkalmazása nem indokolt.⁵³

A Kúria jelentéktelen jogsértésnek minősítette azt az esetet, amikor az alperes által folytatott építkezésnek a felperesek személyiségi jogaik sérelmével járó zavaró hatása a zaj- és porkoncentráció jelentős megnövekedése volt.

⁵⁰ Jpe.I.60.053/2023/12. számú határozat [75] bekezdés.

⁵¹ Pfv.VI.20.179/2024/7.

⁵² Pfv.IV.21.764/2015/4. megjelent: BH2016. 241.

⁵³ Pfv.III.20841/2022/6.

Azonban mivel a 2016 februárjában megkezdett építkezés munkanapokon 7 óra 30 perctől 16 óráig folyt, és a szerkezetkész kivitelezés 2017 elejéig megvalósult, az ezt követően végzett belső munkálatok nagymértékű zavar- és porhatással már nem jártak, önmagában az ingatlanuk korábbi zavartalan használatában való átmeneti akadályozottságára figyelemmel a felperesek részéről olyan sérelem, amely az alperes sérelemdíj megfizetésére kötelezését indokolta volna, nem volt megállapítható.

A Kúria jogértelmezése szerint a sérelemdíj megítéléséhez elengedhetetlenül szükséges az, hogy a sértett oldalán a megállapított személyiségi jogsértéssel összefüggésben érdemben értékelhető nem vagyoni sérelem legyen kimutatható. A sérelmet szenvedett fél „az őt ért nem vagyoni sérelemért” követelhet sérelemdíjat, azaz a nem vagyoni sérelem bekövetkezése a sérelemdíj megítélésének feltétele. A Ptk. 2:52. § (2) bekezdésének a „jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges” fordulata mentesíti a felperest a hátrány bizonyításának eljárásjogi kötelezettsége alól, de nem vagyoni sérelem hiányában nem teszi lehetővé sérelemdíj követelését. A Kúria egyetértett a másodfokú bírósággal abban a kérdésben, hogy a jogosult oldalán jelentkező nem vagyoni sérelem hiányában a levéltitok megsértése nem eredményezi automatikusan sérelemdíj megítélését, ezért a jogsértés megállapítása ellenére nem állapított meg sérelemdíjat.⁵⁴

A Kúria nem határozta meg konkrét összegben a „bagatell mértékű” sérelemdíj összegét. Ezért nem ítélte jogsértőnek, a jogintézményt kiüresítőnek az 50 000 Ft összegű sérelemdíj megállapítását, mivel a sérelemdíj elsődleges funkciója változatlanul a keletkezett hátrány kompenzációja.⁵⁵ Ebben az ügyben a felperes (köztársasági elnök) jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi joga megsértését állapította meg a bíróság az I. rendű alperes által üzemeltetett internetes oldalon megjelent cikk és a II. rendű alperes Facebook-oldalon közzétett posztja (azt állította, hogy fogdatársa részegen lövöldözött) miatt, és a Kúria személyenként kötelezte az alpereseket 50 000 Ft mértékű sérelemdíj megfizetésére. A Kúria kiemelte, hogy a sérelemdíj összegének meghatározásánál fokozott figyelemmel kell lenni az eset összes körülményére. Figyelembe vette, hogy a felperes helyzeténél

⁵⁴ Pfv.20.936/2023/6.

⁵⁵ Pfv.IV.20.903/2016/7.

fogva, státuszából adódóan rendelkezik a nyilvános közleményekre való rövid úton történő reagálás lehetőségével, amellyel a jelen esetben élt is, már a megjelenés napján hivatala közleményt juttatott el a sajtószervekhez, ezt a közleményt az I. rendű alperes teljes egészében közölte is. Ebben az I. rendű felperes kommunikációs lehetőségeivel élve frappáns, a perbeli közlést gyakorlatilag kigúnyoló választ adhatott és adott is a perbeli közlésre.

Az I. rendű alperes a Kúria határozata miatt az Emberi Jogok Európai Bíróságához (EJEB) fordult. Az EJEB az Index.hu Zrt. v. Hungary, no. 77940/17., 2024. február 19-i ítéletében⁵⁶ nem értett egyet a nemzeti bíróságoknak azzal a megállapításával, hogy a kifogásolt tartalmú közlés nem kapcsolódott közérdekű üggyhez, a felperes hivatali minőségéhez, és nem volt a közérdekű vita része, ezért kívül esett a véleménynyilvánítás szabadságán. Rámutatott, hogy annak ellenére, hogy a Facebook-posztot közléstevő újságíró kijelentései polemikusak voltak, a nemzeti bíróságok elszakadtak a cikk tágabb kontextusától, és arányt tévesztve magára a kijelentésre összpontosítottak. Az EJEB saját esetjogára utalva hangsúlyozta a kontextus, a közérdek és a szerzői szándék figyelembevételének fontosságát az újságírás provokatív vagy eltúlzott elemeinek értékelésekor. Mindezek alapján az EJEB megállapította: a kérelmező társaság véleménynyilvánítási szabadságába való beavatkozás nem minősült „egy demokratikus társadalomban szükségesnek”, ezért az sértette a 10. cikket.

A KÉSEDELMI KAMAT ÉS A SÉRELEMDÍJ

Eltérő a bírói gyakorlatban annak megítélése, hogy a sérelemdíj után érvényesíthet-e a sérelmet szenvedett fél késedelmi kamatot. Késedelmi kamat iránti igény esetén a kamat kezdő időpontjaként leggyakrabban a keresettel egyezően a károsodás/jogsértés időpontját határozzák meg, míg folyamatos jogsértésnél az utolsó időpontot.

A korábban már említett joggyakorlat-elemző csoportok is vizsgálták, hogy a bíróságok milyen esetben, illetve milyen jogalapon ítélték meg késedelmi

⁵⁶ Az EJEB-ítéletet részletesen elemzi, annak kritikai észrevételeire is kiterjedően: KOVÁCS–KOLTAY 2024.

kamatot a sérelemdíj-követelés után.⁵⁷ A vizsgálat általános tapasztalatai szerint az ügyek jelentős részében nem volt a felpereseknek késedelmikamati igénye, a jóhírnév, becsület védelméhez, a képmáshoz és hangfelvételhez való jog, valamint a személyes adatokkal összefüggő igények esetén ilyen követelést jellemzően nem terjesztettek elő. Ugyanakkor az élethez, testi épséghez, egészséghez való joggal kapcsolatos ügyekben kevés kivételtől eltekintve a felperesek kamatiigényt is érvényesítettek. Általános megállapításként rögzítették, hogy amikor a felperesek keresetükben kérték a késedelmi kamat megítélését, és a sérelemdíj iránti igény megalapozott volt, a bíróságok az esetek nagy többségében késedelmi kamat fizetésére kötelezték a jogsértőt.

A Kúria kifejezetten a sérelemdíj utáni késedelmi kamatról precedenshatározatában még nem döntött, a felülvizsgálati kérelem korlátai miatt. Azonban a kérdés megítélésénél abból kell kiindulni, hogy a sérelemdíj alkalmazásánál nem kárt kell megtéríteni, hanem a jogsértés vagy a kompenzáció idején tapasztalható körülmények együttes értékelésének mérlegelésével becsült értéket kell meghatározni. Ezért nem lehet általánosságban azt kijelenteni, hogy az időmúlásnak soha nincs jelentősége, sem ennek az ellenkezőjét, és az is „esetfüggő” lehet, hogy indokolt-e a sérelemdíj után késedelmi kamatot megítélni, és mely időponttól.

Jelentősége van annak is, hogy például a testi épséghez, egészséghez való jog megsértése miatti igényérvényesítésnél a sérelemdíj összegében alapvetően más körülmények értékelésére kerül sor, mint egy hírnévrontás következményeivel kapcsolatban. A sérelemdíj utáni késedelmi kamatnak abból a szempontból is jelentősége lehet, hogy a sajtóban megjelenő tartalmak miatti becsület- vagy jóhírnévsértés következményei nyilvánvalóan gyorsabban „avulnak”, mint egy egészségkárosodásé, illetve hogy a bíróság a jogsértés időpontjában fennálló vagy az ítélethozatalkori ár- és értékviszonyok alapján mérlegeli az összecszerűséget.

A sérelemdíj mértékének meghatározásánál a Ptk. 2:52. § (3) bekezdésében szereplő példálózó felsorolásban az eset olyan körülményei is szerepelnek, amelyek a jogsértés és a szankcionálás közötti időben bekövetkező események értékelését is megkívánhatják, de soha nem hagyható figyelmen kívül

⁵⁷ A késedelmi kamat jogalapjaként a Ptk. 6:48. §-át és 6:532. §-át jelölik meg.

a konkrét tényállás sajátossága. Az ismétlődő jelleg, a sértettre és környezetére gyakorolt hatás tipikusan a jogsértő magatartás tanúsítása utáni olyan további körülmény lehet, amely megjelenik a sérelemdíj egyösszegű meghatározásában. Ugyanakkor az ismétlődő jogsértésnél az előbbieket miatt indokolatlan lenne a legkorábbi jogsértés időpontjához késedelmi kamatot rendelni.

SÉRELEMDÍJ-FIZETÉSI KÖTELEZETTSÉG AZ ADATVÉDELMI SZABÁLYOK MEGSÉRTÉSE ESETÉN

Az adatvédelmi jog mint személyiségi jog alapját az Alaptörvény VI. cikke által deklarált információs önrendelkezési jog képezi, amely biztosítja, hogy minden természetes személy maga jogosult rendelkezni személyes adatairól, és a belátása szerint tárja fel vagy tartja titokban személyi adatait mások előtt. A tisztességes adatkezeléshez fűződő személyiségi jog speciális védelmi rendszerét nem kizárólag a Ptk., hanem az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.) személyes adatokkal kapcsolatos joganyaga is biztosítja.

Az Infotv. és a Ptk. is oltalmazza – a személyes adatok védelme útján – a személyiséget, azonban ezt más szempontból szabályozza, a védelmi körök terjedelme is különböző, ami a Ptk. és az Infotv. személyi és tárgyi hatályával áll összhangban.⁵⁸ Ez az indoka annak, hogy ha a bíróság megállapítja a jogsértést, az Infotv. 23. § (1) bekezdése alapján előterjesztett keresetben a jogosulatlan adatkezelés miatt az Infotv. 23. § (5) bekezdése (így a sérelemdíj is) és a 24. §-a szerinti, és nem a Ptk. 2:51–2:52. §-aiban meghatározott jogkövetkezmény érvényesíthető.⁵⁹

Az Infotv. és a Ptk. alkalmazása is felmerült abban az ügyben, amelynek tényállása szerint az alperes intézményvezetője a betegellátási tevékenység nyilvántartására szolgáló rendszerből 82 alkalommal kért le 2016. és 2017. években jogosulatlanul a felperesekre vonatkozó személyes adatokat. A jogerős ítélet megállapítása szerint az alperes megsértette a felperesek személyes adatok

⁵⁸ Pfv.IV.21.084/2020/4., Pfv.IV.20.927/2020/7., Pfv.IV.20.651/2022/5.

⁵⁹ Pfv.IV.20.651/2022/5., Pfv.IV.20.003/2024/13.

védelméhez való jogát, és az I. rendű felperes javára 1 000 000 Ft, a II. rendű felperes javára 2 000 000 Ft sérelemdíj megfizetésére kötelezte.

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal érintett rendelkezését hatályában fenntartotta.⁶⁰ Kiemelte, hogy az Infotv.-ben szabályozott jogsértés miatt a sérelemdíj-fizetési kötelezettségre is elsődlegesen az Infotv. rendelkezései alkalmazandók. Az Infotv.-ben szabályozott jogok esetleges megsértése nem eredményezi automatikusan azt, hogy a jogsérelem olyan mértékű tiltott beavatkozást jelent az érintett magánszférájába is, amely a Ptk. 2:43. § e) pontjában írt személyiségi jogi sérelmet eredményez. Rámutatott, hogy az alperes felülvizsgálati kérelmében a sérelemdíj összege tekintetében jogszabálysértésként csupán általánosságban hivatkozott a tényleges immateriális hátrány bekövetkezése bizonyításának a hiányára. Azt azonban nem fejtette ki, hogy a másodfokú bíróság milyen bizonyítékokat mérlegelt jogszabályt sértve, ez hogyan hatott ki az érdemi döntésére. Az érvelése során figyelmen kívül hagyta, hogy a jogsértés megállapításának az alapja az adatbiztonsági követelmények megszegése, és nem a személyes adatok felhasználása. A jogerős ítélet nem állapította meg a személyes adatok nyilvánosságra hozatalát, sőt azt rögzítette, hogy a felperesek személyes adatait egy személy ismerte meg. A felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértés pedig önmagában nem alkalmas a másodfokú bíróság mérlegelésen alapuló döntése jogszerűségének a felülvizsgálatára.

ÖSSZEGZÉS

A tanulmányban megpróbáltam bemutatni azokat az ügyeket, amelyekben a Kúria a sérelemdíj alkalmazásához kapcsolódóan számos olyan kérdésben állást foglalt, amelyek elősegítik az egységes joggyakorlat kialakulását.

A közösségi média, az újabb online felületek, a társadalmi viszonyok változása, az adatvédelem olyan újabb kérdéseket is felvetnek majd a személyiségi jogsértésekhez kapcsolódóan, amelyek ismertetése egy későbbi tanulmány tárgya lehet majd.

⁶⁰ Pfv.IV.21.251/2021/8.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- KOLTAY András – SZOMORA Zsolt szerk. (2024): *A hírnév- és becsületvédelem joggyakorlata a polgári és a büntetőjogban*. Budapest: ORAC.
- KOVÁCS Helga – KOLTAY András (2024): A nyilvános viták védelme és a felelős újságírás normái. Az Index.hu v. Hungary-ítélet elemzése. In ERDŐDY János – KOMÁROMI László (szerk.): „*Ad imaginem et similitudinem nostram*”. *Emberkép a jogban*. Budapest: Pázmány Press, 823–857. Online: https://publikacio.ppke.hu/id/eprint/2499/1/Tan51_53_Kovacs_Koltay_Anyilvanos_vitak_vedelme_es_a_felelos_ujsagiras_normai.pdf
- KOVÁCS Helga – SZIKORA Tamás (2024): A sérelemdíj követelésének alapjául szolgáló jogsértő magatartások jellemző esetszoportjai. In KOLTAY András – SZOMORA Zsolt (szerk.): *A hírnév- és becsületvédelem joggyakorlata a polgári és a büntetőjogban*. Budapest: ORAC, 305–308.
- NYZSALOVSKY Endre et al. szerk. (1930): *Grill-féle döntvénytár*. XXII. kötet. 1928–1929. Budapest: Grill Károly Könyvkiadóvállalata.

Jogszabályok és más jogi aktusok

Magyarország Alaptörvénye

1959. IV. törvény a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről

2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról

2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről

2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról

2/2024. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.015/2023/17. szám) a bíróság – jogorvoslat eredményeként megváltoztatott, hatályon kívül helyezett vagy megsemmisített – személyiségi jogot érintő, illetve azt korlátozó döntésének jogsértő jellegéről

2/2025. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.048/2024/10. szám) a földhasználati jogviszony felmondással való megszüntetésének megállapítására irányuló kereset sui generis jellegéről

Alkotmánybírósági gyakorlat

Az Alkotmánybíróság 3100/2024. (III. 14.) AB végzése alkotmányjogi panasz visszautasításáról
Az Alkotmánybíróság 3308/2025. (X. 22.) AB határozata alkotmányjogi panasz elutasításáról

